ĮTRAUKI MOKYKLA. 2 DALIS

Leidinys lengvai suprantama kalba apie draugiškas mokyklas Lietuvoje

ŠMSM

NACIONALINĖ ŠVIETIMO AGENTŪRA

Švietimo, mokslo ir sporto ministerija

Nacionalinė švietimo agentūra

2023 metai

Tekstą lengvai suprantama kalba parašė:

- Justina Bružaitė-Liseckienė,
- Agnė Župerkaitė.

Tekstą tikrino:

- Palaimintojo Jurgio Matulaičio socialinio centro skaitytojai:
    - Vilma Bakšytė,
    - Lina Bielinytė,
    - Ingrida Olševskytė,
- socialinė darbuotoja Miglė Baltrūnaitė.

Tekstą skaitė ir patarimų apie mokyklas davė:

- Lina Garbenčiūtė,
- Indrė Širvinskaitė,
- Karolina Zakarauskaitė.

Šį tekstą parašėme pagal

Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos leidinį

„Lietuva. Švietimas šalyje ir regionuose 2022. Įtraukusis ugdymas“

Šį leidinį galite rasti internete:

https://smsm.lrv.lt/uploads/smsm/documents/files/tyrimai_ir_analizes/2022/Svietimas_Lietuvoje_2022.pdf

https://www.nsa.smm.lt/bendruju-reikalu-departamentas/leidiniai/naujausi/

Teksto paveikslėliai yra iš interneto svetainės:

storyset.com

Lengvai suprantamos kalbos Europoje ženklas,

kurį matote dešinėje, vadinasi taip:

© European Easy-to-Read Logo: Inclusion Europe.

Daugiau informacijos apie šį ženklą

anglų kalba galite perskaityti čia:

https://www.inclusioneurope.eu/easy-to-read/

ISBN 978-609-8275-89-6 (pdf)

2023 metai

© Švietimo, mokslo ir sporto ministerija

Apie ką galite perskaityti šiame tekste?

Kokių vaikų yra Lietuvoje? 5

Kas yra įtrauki mokykla? 18

Kaip mes galime turėti įtraukių mokyklų? 31

Kokios bus įtraukios mokyklos Lietuvoje? 38

Ką daryti, kad visos mokyklos taptų draugiškos? 50

- Ką turi daryti mokyklų vadovai? 51
- Kokios pagalbos reikia mokytojams? 54
- Kokios pagalbos reikia mokykloms? 66
- Turime paruošti tėvus ir globėjus 70
- Turime paruošti visus mokinius 73

Ką siūlo Švietimo, mokslo ir sporto ministerija? 75

ĮTRAUKI MOKYKLA

Kokių vaikų yra Lietuvoje?

Lietuvoje gyvena įvairių vaikų.

Jie įvairiai atrodo.

Taip pat jie įvairiai elgiasi.

Tai reiškia, kad jie elgiasi visaip,

pavyzdžiui:

- vieni vaikai per pertraukas mėgsta bėgioti,
- kiti vaikai per pertraukas mėgsta ramiai kalbėtis.

Visi vaikai yra svarbūs Lietuvai.

Mes turime gerbti visus vaikus.

Lietuvoje yra vaikų su negalia.

Tokiems vaikams kartais reikia padėti.

Turime jiems padėti, pavyzdžiui:

- judėti,
- skaityti,
- bendrauti.

Taip pat Lietuvoje yra tokių vaikų,

kurie namie kalba kitomis kalbomis.

Kartais kitomis kalbomis kalba

vaikų šeima, pavyzdžiui:

- mama ar tėtis,
- globėjas ar globėja,
- sesė ar brolis.

Kai kurie vaikai namie kalba, pavyzdžiui:

- lenkiškai,
- rusiškai.

Lietuviškai jie kalba kitur, pavyzdžiui:

- gatvėje,
- parduotuvėje,
- mokykloje,
- kino teatre.

Jeigu šie vaikai gimė Lietuvoje,

juos vadiname tautinėmis mažumomis.

Pavyzdžiui, Lietuvoje gyvena:

- lenkų,
- rusų,
- karaimų,
- totorių,
- žydų,

kurie gimė čia.

Jie čia gyvena,

bet kalba kita kalba.

Visi šie žmonės yra

Lietuvos tautinės mažumos.

Juos vadiname tautinėmis mažumomis,

nes jų Lietuvoje gyvena mažiau nei lietuvių.

Tačiau Lietuvai jie yra

lygiai taip pat svarbūs.

Tautinių mažumų vaikai

turi teisę kalbėti savo kalba.

Pavyzdžiui, šie vaikai kalba:

- lenkiškai,
- rusiškai.

Tačiau šie vaikai

mokosi ir lietuvių kalbos.

Lietuvos valstybinė kalba

yra lietuvių kalba.

Tai reiškia, kad Lietuvoje

lietuvių kalba yra pagrindinė kalba,

kurią vartojame, pavyzdžiui:

- parduotuvėse,
- pašte,
- kavinėse,
- bankuose,
- automobilių taisyklose,
- teatre.

Todėl lietuvių kalba

tautinių mažumų vaikams

vėliau padės, pavyzdžiui:

- baigti mokyklą,
- susirasti gerą darbą.

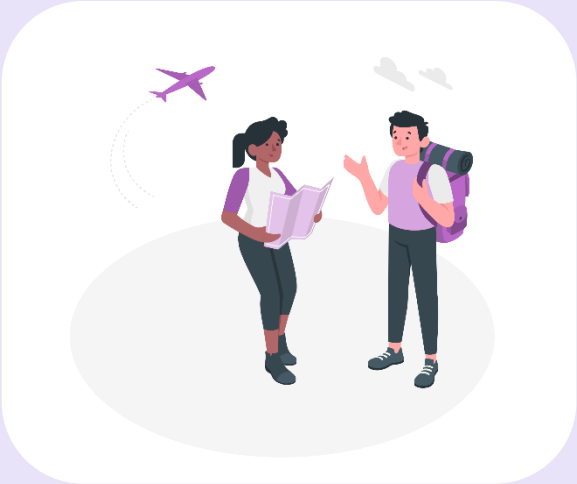

Lietuvoje taip pat gyvena vaikų,

kurie atvažiavo iš kitos šalies.

Pavyzdžiui, jie gali atvažiuoti iš:

- Ukrainos,
- Prancūzijos,
- Indijos.

Šie vaikai atvažiavo į Lietuvą,

nes, pavyzdžiui:

- jų tėvai Lietuvoje rado darbą,
- jie bėgo nuo karo,
- jie nori susipažinti su Lietuva.

Tokie vaikai dažnai

kalba savo kalba, pavyzdžiui:

- ukrainiečių kalba,
- anglų kalba.

Jiems reikia padėti

išmokti lietuvių kalbos.

Kai kurių vaikų tėvai, pavyzdžiui:

- mažiau uždirba,
- nepadeda vaikui mokytis,
- gyvena kaime,
  kuris yra toli nuo miesto.

Kaime kartais būna sunkiau rasti darbą,

už kurį moka daugiau pinigų.

Todėl šiems tėvams kartais

sunku nupirkti vaikams naujų daiktų,

kurie padeda mokytis.

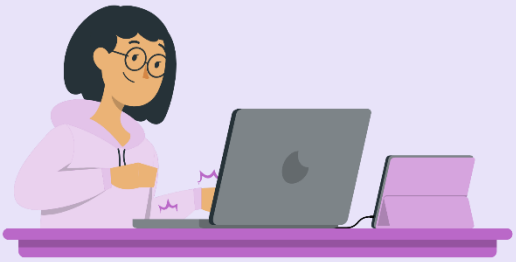

Šių tėvų vaikams trūksta, pavyzdžiui:

- kompiuterių,
- knygų,
- savo tylaus kambario,
- stalo, kur galima mokytis.

Tada vaikams būna sunkiau mokytis.

Tokioms šeimoms reikia pagalbos.

Šeimoms galime padėti, pavyzdžiui:

- galime skirti pinigų,
- galime padėti vaikams mokytis,
- galime dovanoti vaikams knygų.

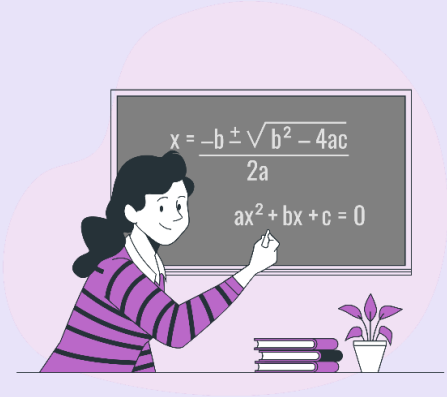

Kai kurie vaikai Lietuvoje

yra labai gabūs.

Tai reiškia, kad, pavyzdžiui:

- jie greitai mokosi,
- jie lengvai prisimena daug dalykų,
- jie gali žinoti daugiau,

  nei reikia mokykloje.

Tokie mokiniai dalyvauja

įvairiuose konkursuose.

Gabūs mokiniai gali dalyvauti, pavyzdžiui:

- matematikos konkursuose,
- kalbų konkursuose.

Dažnai šiuos konkursus

vadiname olimpiadomis.

Lietuvoje taip pat yra vaikų,

kuriems reikia kitokių užduočių.

Paprastos užduotys mokykloje

jiems gali būti nuobodžios.

Tokie vaikai yra smalsūs,

kai jiems yra įdomu mokytis.

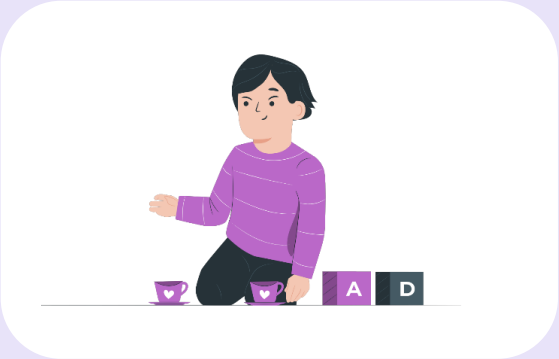

Taigi, Lietuvoje yra labai įvairių vaikų.

Daug vaikų lanko mokyklą.

Tačiau yra vaikų, kurie lieka namuose.

Šie vaikai lieka namuose, nes, pavyzdžiui:

- jie turi sunkių ligų,
- juos tėvai moko namie,
- jie eina į dienos centrus,
- jų tėvai nori, kad jie padėtų namuose.

Todėl šiems vaikams dažnai trūksta:

- draugų,
- užsiėmimų,
- pramogų,
- informacijos apie pasaulį ir naujienas.

Daug tokių vaikų

jau gali eiti į mokyklą.

Mokyklos turi tapti

draugiškos ir atviros.

Atvira mokykla reiškia,

kad tokioje mokykloje

galės mokytis visi.

Mokyklos turi būti patogios visiems.

Mokyklos turi priimti visus.

Tokias mokyklas vadiname

įtraukiomis mokyklomis.

Jos įtrauks įvairius vaikus.

Kai kurie jauni žmonės:

- meta mokyklą,
- nedirba,
- toliau nesimoko.

Jiems taip pat reikia

pasiūlyti pagalbos.

Galima rasti užsiėmimų,

kurie jiems būtų įdomūs.

Pavyzdžiui, šie jauni žmonės gali:

- grįžti mokytis į mokyklą,
- savanoriauti, pavyzdžiui, padėti senyviems žmonėms,
- pradėti dirbti, pavyzdžiui:
  - padėti statybininkams statyti namus,
  - paruošti sceną vaidinimui.

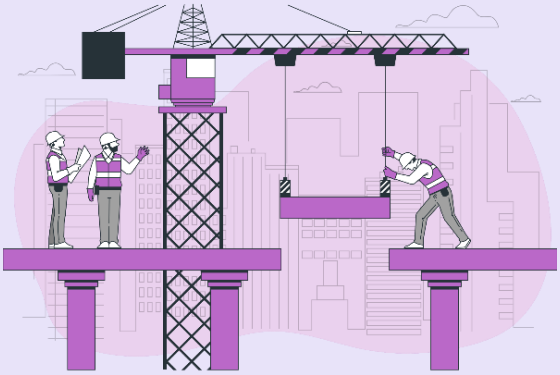

Kai šie jauni žmonės turės tokių užsiėmimų, jie galės lengviau, pavyzdžiui:

- rasti darbą,
- uždirbti pinigų,
- toliau mokytis naujų dalykų.

Kas yra įtrauki mokykla?

Dabar vaikai eina į įvairias mokyklas.

Dauguma vaikų eina į bendras mokyklas.

Bendros mokyklos yra tokios,

į kurias paprastai eina vaikai,

kurie turi mažiau sunkumų.

Tokiose mokyklose kartais

trūksta patogumo, pavyzdžiui:

- vaikams su negalia,
- vaikams, kurie nekalba lietuviškai,
- vaikams, kuriems sunkiau bendrauti.

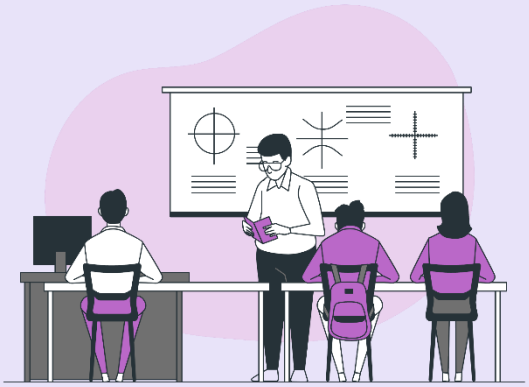

Todėl kai kurie vaikai eina

į kitokias mokyklas.

Jos yra specialiosios mokyklos.

Šiame tekste jas vadiname

specialiomis mokyklomis.

Speciali mokykla yra

tokia mokykla, kai, pavyzdžiui:

- Vaikai, kurie sunkiau mato,

  dažnai eina į mokyklą,

  kuri yra skirta

  tik sunkiai matantiems vaikams.

- Vaikai, kurie sunkiau girdi,

  dažnai eina į mokyklą

  tik sunkiai girdintiems vaikams.

- Vaikai, kurie turi intelekto negalią,

  dažnai eina į specialias mokyklas.

  Šiems vaikams reikia pagalbos:

  - kai jie priima sprendimus,
  - kasdienėse veiklose.

Specialiose mokyklose visi šie vaikai dabar jaučiasi patogiau ir saugiau. Tačiau ir bendros mokyklos gali būti patogios ir saugios.

Lietuvos bendros mokyklos bus patogios visiems vaikams. Visi galės eiti į bendras mokyklas šalia savo namų, pavyzdžiui:

- vaikai su negalia,
- vaikai, kurie kalba kitomis kalbomis.

Visos mokyklos bus draugiškos:

jas vadinsime įtraukiomis mokyklomis.

Tai reiškia, kad jos įtrauks visus mokinius.

Šios mokyklos priims visus.

Įtrauki mokykla turi turėti

visiems patogią aplinką, pavyzdžiui:

- koridorius,
- klases,
- stalus ir kėdes.

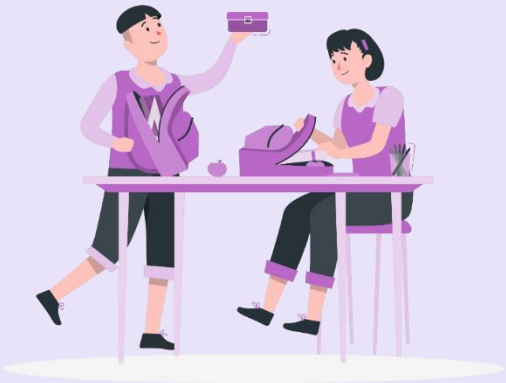

Tada mokykla bus patogi visiems, pavyzdžiui:

- vaikams, kurie juda vežimėliu,
- vaikams, kurie nemato,
- vaikams, kurie mėgsta ramiau bendrauti,
- vaikams, kurie kalba kita kalba.

Įtraukioje mokykloje visi galės mokytis taip, kaip jiems patogu. Visi galės turėti sau patogias priemones:

- kompiuterius,
- knygas.

Pavyzdžiui, vaikai, kurie sunkiau mato, gaus knygų, pavyzdžiui:

- didelėmis raidėmis,
- jiems patogiu raštu.

  Tokį raštą vadiname Brailio raštu.

  Brailio raštas reiškia,

  kad vaikai liečia popierių.

  Popieriuje yra iššokusių taškų.

  Tada jie pirštais pajaučia,

  kokios tai raidės.

  Taip jie gali skaityti.

Vaikai, kurie turi intelekto negalią,

gaus, pavyzdžiui:

- aiškių paveikslėlių,
- užduočių lengvai suprantama kalba.

  Pavyzdžiui, šį tekstą

  parašėme lengvai suprantama kalba.

Pavyzdžiui, vaikai su intelekto negalia

arba vaikai su regos negalia taip pat galės:

- padidinti raidžių dydį tekstuose

  savo kompiuteryje arba planšetėje,
- gauti tekstų didesnėmis raidėmis,
- išgirsti tekstą

  savo kompiuteryje ar planšetėje.

Todėl greitai visi mokiniai

bendrose mokyklose

galės mokytis apie tuos pačius dalykus.

Mokiniai geografijos pamokoje,

mokysis apie, pavyzdžiui:

- pasaulio šalis:
    - Turkiją,
    - Italiją,
    - Argentiną,
    - kitas šalis,
- Lietuvos ežerus ir miškus.

Visi mokysis tą patį dalyką,

bet turės sau patogius, pavyzdžiui:

- kompiuterius,
- knygas.

Taip visi mokiniai galės:

- sužinoti daugiau naujų dalykų,
- jaustis svarbūs,
- turėti daug įvairių draugų.

Mokytojai stebės, kaip visiems sekasi.

Mokytojai duos mokiniams užduotis.

Mokiniai gaus tokias užduotis,

kurias jiems bus patogu atlikti.

Pavyzdžiui, jeigu vaikas nemato,

mokytojas jam padės.

Mokytojas jiems paaiškins

užduotį žodžiu.

Mokytojai bendrose mokyklose turi gauti pagalbos. Jie turi sužinoti, kaip mokyti įvairius vaikus. Tada mokykla taps įtrauki. Joje galės mokytis visi vaikai.

Draugiškos mokyklos kitose šalyse

Kai kurios šalys turi daug įtraukių mokyklų, pavyzdžiui:

- Suomija,
- Danija,
- Portugalija,
- Italija,
- Islandija.

Bendros mokyklos ten jau seniai

yra draugiškos visiems.

Tai reiškia, kad vienoje mokykloje

mokosi įvairūs vaikai.

Pavyzdžiui, Danijoje:

- Vieni vaikai padeda kitiems,
- Vaikai dirba po kelis,
- Pamokoje yra du ar daugiau mokytojų.

  Mokytojai gali rodyti

  daugiau dėmesio mokiniams.

Pavyzdžiui, Islandijoje:

- Vaikai, kurie turi intelekto negalią,

  mokosi kartu su visais.

- Kai jie baigia mokyklą,

  gali mokytis toliau

  ir įgyti profesiją.

  Pavyzdžiui, jie gali:

  - būti kirpėjais,
  - būti virėjais,
  - būti siuvėjais.

Pavyzdžiui, Portugalijoje:

- Bendrose mokyklose

  mokosi įvairūs vaikai.

  Tai reiškia, kad vienoje mokykloje

  mokosi vaikai, kurie, pavyzdžiui:

  - mėgsta skirtingus dalykus,
  - skirtingai bendrauja.

- Mokyklose Portugalijoje kiekvienas mokinys mokosi taip, kaip jam tinkamiausia. Pavyzdžiui, kiekvienas mokinys Portugalijoje gauna, pavyzdžiui:
    - užduotis, kurios jam ne per sunkios,
    - knygas, kurios mokiniui leidžia išmokti tiek, kiek jis gali suprasti.

- Portugalijoje mokytojai:
    - draugiškai padeda kiekvienam mokiniui,
    - džiaugiasi tuo, kad kiekvienas mokinys moka skirtingus dalykus,
    - džiaugiasi tuo, kad kiekvienas mokinys skirtingai ir savaip mąsto.

- Tokiose mokyklose gerai jaučiasi kiekvienas mokinys. Šiose įtraukiose mokyklose visi gali kartu tobulėti ir vieni iš kitų išmokti naujų dalykų.

Mokslininkai atliko tyrimus ir klausė mokinių visame pasaulyje, kaip jie jaučiasi mokyklose. Mokiniai Portugalijoje taip pat atsakė į šiuos klausimus.

Tyrimai parodė, kad Portugalijos mokyklose mokiniai dažniau jaučiasi labai gerai.

Kaip mes galime turėti įtraukių mokyklų?

Pirmiausiai Lietuva turi norėti

įtraukių mokyklų.

Tada mokyklos taps atviros visiems.

Jose galės mokytis visi vaikai.

Lietuva jau nori

įtraukių mokyklų.

Politikai yra žmonės,

kuriuos Lietuvos gyventojai

išrinko rinkimuose.

Jie sprendžia apie Lietuvos ateitį.

Politikai jau nusprendė,

kad Lietuvos mokyklos greitai bus įtraukios.

Tai reiškia, kad nuo 2024 metų

mokiniai su įvairiais poreikiais

gali eiti į bet kurią mokyklą.

Pavyzdžiui, vaikas su intelekto negalia galės eiti į mokyklą su vaikais be negalios.

Žmogui su intelekto negalia dažnai reikia:

- asmeninio asistento,
- daugiau laiko, kad atsakytų į klausimus,
- žmogaus, kuris padeda priimti sprendimus.

Vaikai su negalia galės rinktis, ar nori eiti:

- į specialią mokyklą, kur mokosi vaikai, kurie turi daugiau sunkumų,
- į įprastą mokyklą, kur dažniausiai mokosi vaikai, kurie turi mažiau sunkumų.

  Pavyzdžiui, į šias mokyklas anksčiau ėjo tik vaikai, kurie neturi negalios.

Įprastoje mokykloje susipažins

visi vaikai, pavyzdžiui:

- vaikai su negalia,
- vaikai be negalios,
- vaikai, kurie mokosi lietuvių kalbos,
- vaikai, kurių šeimos uždirba mažiau pinigų.

Visi pamatys, kad yra lengva draugauti.

Visi esame įvairūs ir skirtingi.

Visi galime būti draugais.

Mokytojai ir mokiniai

turi pasiruošti įtraukioms mokykloms.

Tai reiškia, mokytojai ir mokiniai turės:

- padėti vieni kitiems.
- gerbti visus vaikus.

Mokytojai ir mokiniai turės vienodai

gerbti, pavyzdžiui:

- vaikus, kurie mokosi lietuvių kalbos,
- vaikus, kurie turi negalią,
- vaikus, kurių šeimos uždirba mažiau pinigų.

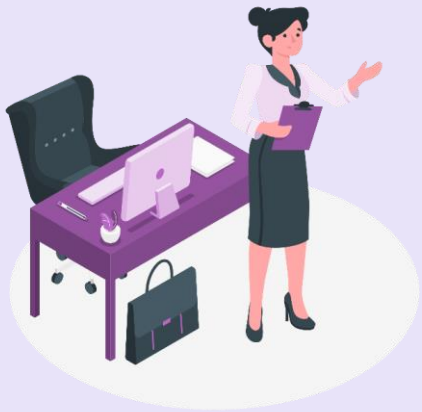

Mokyklų vadovai stebi,

kaip sekasi jų mokyklai.

Mokyklų vadovai turi

rūpintis, kad jų mokyklos būtų įtraukios.

Mokyklų vadovus dar vadiname:

- direktoriais,
- direktorėmis.

Mokyklų vadovai kalbėsis su mokytojais:

- klaus, kaip sekasi pamokose,
- klaus, ar visi vaikai gerai jaučiasi.

Taip visi kartu stengsis,

kad visiems mokiniams mokykloje

būtų patogu.

Mokytojai supranta,

kad mokiniai skirtingai elgiasi.

Visi mokiniai skirtingai:

- mokosi,
- kalba,
- bendrauja,
- supranta pamokas.

Vieni vaikai labai greitai

išmoksta naujus dalykus.

Kiti vaikai mokosi ilgiau.

Tokiems vaikams reikia

daugiau mokytojų dėmesio.

Mokiniams reikia skirtingų užduočių.

Visi mokiniai turi jaustis gerai ir patogiai.

Užduotis gali būti:

- per sudėtinga vieniems mokiniams,
- per paprasta kitiems mokiniams.

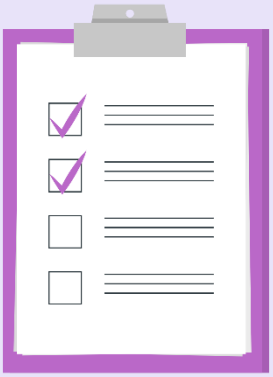

Įtraukiose mokyklose bus

įvairių užduočių.

Mokiniai gaus

sau tinkamas užduotis.

Tai reiškia, kad šios užduotys bus:

- ne per lengvos,
- ne per sunkios.

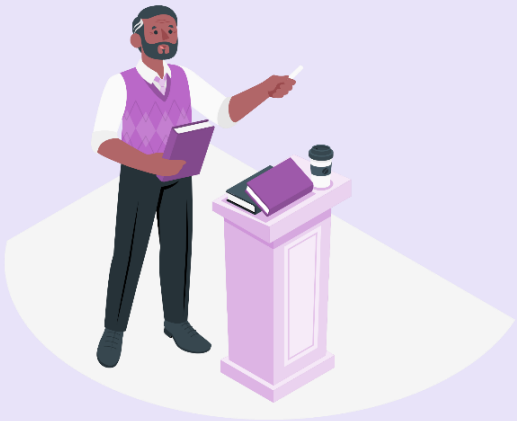

Mokytojai taip pat aiškins užduotis įvairiai.

Tai reiškia, kad mokytojai:

- stengsis, kad viską suprastų visi mokiniai,
- tą patį dalyką aiškins kelis kartus,
- tą patį dalyką aiškins skirtingais būdais.

Pavyzdžiui, geografijos mokytojas

aiškina apie pasaulį.

Kai jis aiškins apie jūrą:

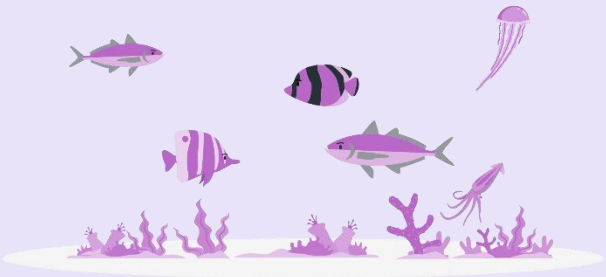

- Jis aiškins daugiau tiems, kurie jau daug žino apie jūrą.
- Jis aiškins paprastesnius dalykus tiems, kurie dar mažiau žino apie jūrą.

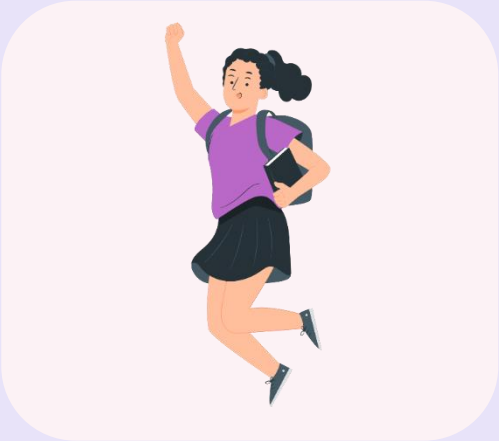

Taip per pamoką visi mokiniai:

- mokysis apie jūrą,
- sužinos sau naujų dalykų,
- jausis patenkinti.

Kokios bus įtraukios mokyklos Lietuvoje?

Mokyklos Lietuvoje bus draugiškos.

Įtraukiose mokyklose bus patogu mokytis.

1. Įtraukiose mokyklose
   bus rampų vežimėliams.
   Rampa padeda žmonėms su vežimėliais.
   Laiptai ir slenksčiai jiems trukdo.
   Šalia laiptų ir slenksčių yra rampos.
   Mokiniai su vežimėliais gali
   patogiai judėti rampomis.

2. Įtraukiose mokyklose bus didelės durys.
   Tokios plačios durys mokiniams leis
   lengvai įvažiuoti vežimėliu.
   Šios durys taip pat patogiai atsidarys.
   Todėl mokiniai su vežimėliais
   galės judėti visoje mokykloje, pavyzdžiui:
   - iš lauko į mokyklą,
   - iš vienos klasės į kitą klasę,
   - iš klasės į koridorių,
   - iš klasės į valgyklą,
   - iš koridoriaus į sporto salę.

3. Įtraukiose mokyklose bus liftų.
   Mokiniai, kuriems sunkiau judėti,
   galės važiuoti liftu.
   Tada jie galės lengvai pasiekti
   visus mokyklos aukštus.
   Mokyklose, kurios turi tik laiptus,
   jie negali nuvažiuoti visur, kur nori.
   Tada mokiniai gali jaustis blogai.

4. Įtraukiose mokyklose bus pakankamai patogių tualetų ir dušų.
   Juose bus daug vietos.
   Juose galėsime patogiai atsiremti.
   Juose lengvai galės judėti mokiniai, kurie juda vežimėliu.

5. Įtraukiose mokyklose bus šviesu.
   Šiose mokyklose bus daug:
   - langų,
   - šviestuvų,
   - lempų.

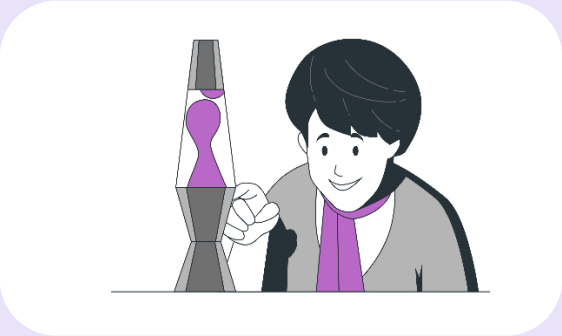

Tada visi mokiniai gerai matys, pavyzdžiui:

- užduotis,
- tekstus,
- ką mokytojas parašė lentoje.

Tai bus naudinga kiekvienam.

Tačiau tai ypač padės mokiniams, kurie sunkiau mato.

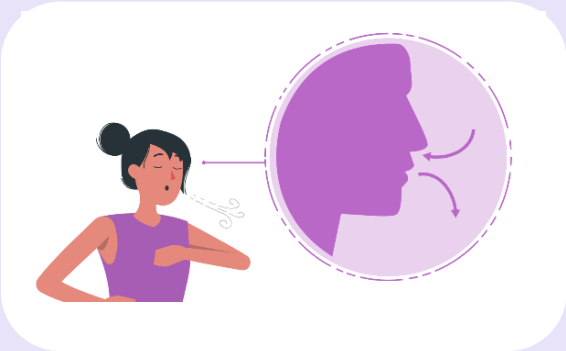

6. Įtraukiose mokyklose bus daug šviežio oro.

   Šias mokyklas gerai vėdins, pavyzdžiui:

   - mokyklos darbuotojai dažnai atidarys langus,
   - veiks geri oro kondicionieriai.

Tada kiekvienas mokinys lengviau kvėpuos.

Kai kvėpuojame grynu oru:

- turime daugiau jėgų,
- lengviau susikaupiame,
- greičiau mąstome.

7. Įtraukiose mokyklose
   baldai leis laisvai judėti.
   Pavyzdžiui:
   - tarp stalų bus dideli tarpai,
   - už kėdžių bus sunku užkliūti ir pargriūti.

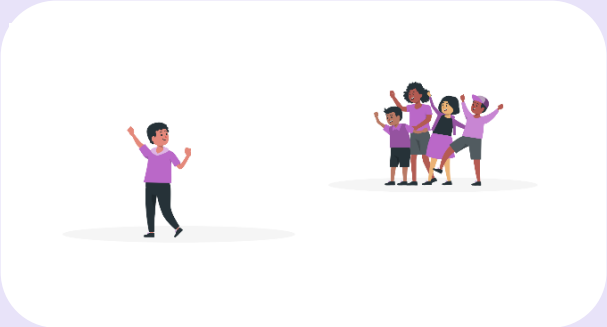

Kai mokykloje bus patogu mokytis,

tai padės kiekvienam mokiniui.

Tuomet visi mokiniai

jausis lygūs.

Visi turi lygias teises.

Kiekvienas mokinys:

- skirtingai girdi,
- skirtingai mato,
- skirtingai juda.

Patogi mokyklos aplinka

leis taip pat patogiai jaustis kiekvienam.

Skirtumai nebesustabdys mokinių.

Jie įtraukioje mokykloje galės:

- mokytis,
- bendrauti,
- ilsėtis.

Įtraukiose mokyklose kiekvienas galės mokytis taip, kaip jam labiausiai tiks.

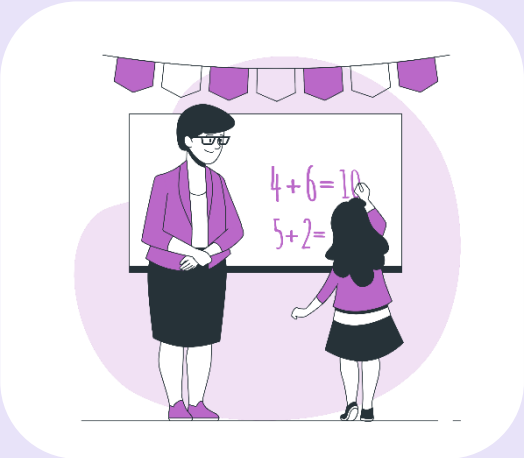

1. Įtraukiose mokyklose kiekvienas mokinys gaus sau tinkamas užduotis.

   Mokytojai turi suprasti, pavyzdžiui:

   - kuriam mokiniui reikia sudėtingesnių užduočių,
   - kuriam mokiniui reikia paprastesnių užduočių.

2. Įtraukiose mokyklose mokytojai žinos, kad mokiniai:

   - mėgsta skirtingus dalykus,
   - gali daryti skirtingus dalykus,
   - nori skirtingos mokytojo pagalbos.

Todėl mokytojai labai vertins,

kai stengsis kiekvienas mokinys.

Pavyzdžiui, Jonui matematika

sekasi blogiau nei Linai.

Bet kai Jonas stengiasi,

mokytojas visada pagiria Joną.

Mokytojas nelygina vieno mokinio

su kitu mokiniu.

Pavyzdžiui, mokytojas nelygina

Jono ir Linos.

Mokytojas stebi, kaip:

- Jonui sekėsi vakar,
- Jonui sekasi šiandien.

Gal Jonas šiandien skaičiavo greičiau,

nei skaičiavo vakar.

Jonas bus laimingas,

jei mokytojas jį pagirs.

Užduotys mokiniams gali skirtis.

Jonas gali spręsti

paprastesnes užduotis.

Lina gali spręsti

sudėtingesnes užduotis.

Jų užduotys bus skirtingos.

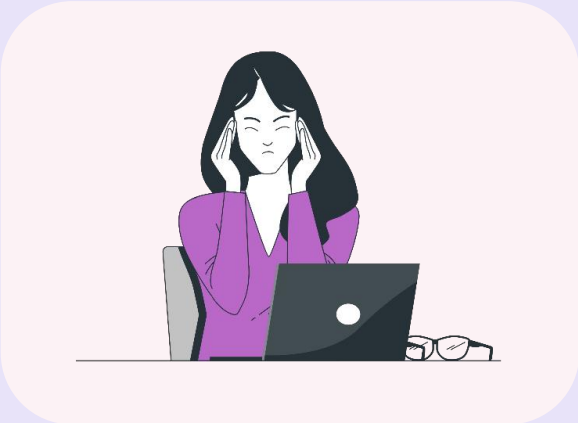

Jeigu Lina spręs

paprastesnes užduotis,

jai gali būti nuobodu mokykloje.

Tada ji nebesistengs.

Jeigu Jonas spręs

labai sudėtingas užduotis,

jis nesupras tų užduočių.

Tada jam gali būti nuobodu.

Tuomet jis nebesistengs.

Mokytojas turi žinoti,

kaip padaryti:

- kad kiekvienam mokiniui būtų įdomu,
- kad kiekvienam mokiniui būtų ne per sudėtinga mokytis.

3. Mokytojai turi galvoti, kaip geriausiai gali padėti kiekvienam mokiniui. Kiekvienam mokiniui mokytojas turi padėti skirtingai.

Pavyzdžiui, jeigu mokytojas aiškina,

Kaip miega gyvūnai:

- Laurai gali patikti, kai mokytojas

  rodo paveikslėlius.

  Mokytojas rodo:

  - arklį, kuris gali miegoti, kai stovi,
  - delfiną, kuris miega vandenyje.

  Laura mėgsta nuotraukas.

  Tada Laura geriau supranta,

  ką mokytojas aiškino

  apie gyvūnus.

- Juozui gali patikti, kai mokytojas pasakoja, kiek laiko miega gyvūnai. Mokytojas sako, kad:
    - voverės miega visą žiemą,
    - meškos gali miegoti net 100 dienų.

Juozui patinka skaičiuoti.

Todėl jis labai gerai prisimins,

kiek laiko miega gyvūnai,

apie kuriuos

pasakojo mokytojas.

Mokytojas džiaugsis,

kai jo pamoka bus įdomi

skirtingiems mokiniams.

Mokytojas gerai pasiruoš

pamokai tada, kai:

- gerai pažinos savo mokinius,
- mokės stebėti mokinių nuotaiką pamokoje.

Ką daryti, kad visos mokyklos

taptų draugiškos?

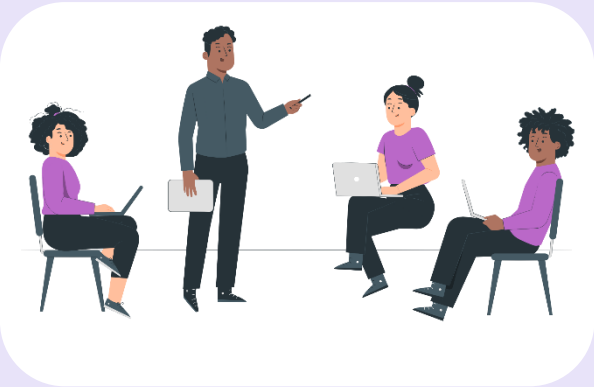

Kad Lietuvos mokyklos

taptų draugiškos kiekvienam,

visi turime stengtis kasdien:

- daug apie tai kalbėti,
- sugalvoti, kaip sieksime įtraukių mokyklų šiandien ir ateityje.

Taip greičiau turėsime daug įtraukių mokyklų.

Ypač stengtis turi tie, kurie:

- dirba mokyklose,
- mokosi mokyklose,
- sprendžia svarbius klausimus apie Lietuvos mokyklas.

Ką turi daryti mokyklų vadovai?

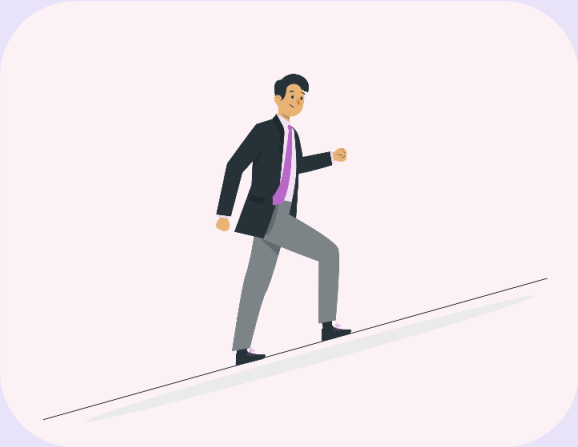

Kiekviena mokykla turi vadovą arba vadovę. Mokyklos vadovas gali padėti savo mokyklai tapti vis geresnei. Vadinasi, mokyklos vadovas gali padėti savo mokyklai greičiau tapti įtraukiai.

Mokyklų vadovai kalbasi su:

- mokytojais,
- kitais mokyklos darbuotojais,
- mokiniais,
- mokinių tėvais ir globėjais.

Mokyklų vadovai turi juos paraginti:

- maloniai elgtis su kiekvienu mokiniu,
- džiaugtis įtraukiomis mokyklomis.

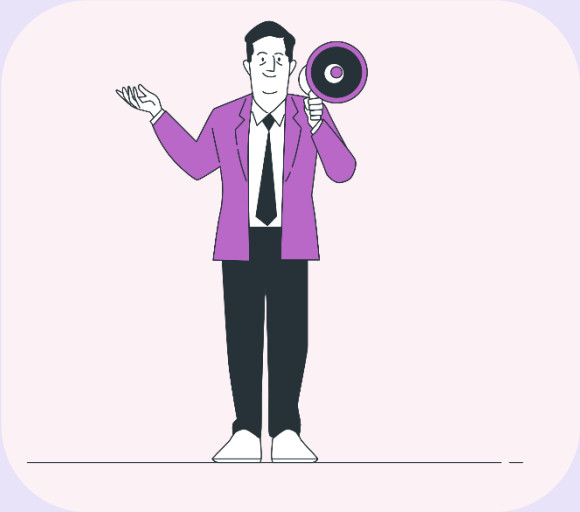

Mokyklų vadovai turi stebėti,

kaip jų mokyklai sekasi būti įtraukiai,

pavyzdžiui:

- kaip jaučiasi skirtingi mokiniai,
- kaip mokytojai padeda skirtingiems mokiniams.

Mokyklų vadovai turi pagirti tuos

mokyklų darbuotojus, kurie:

- rūpinasi kiekvieno mokinio poreikiais ir norais,
- stengiasi vis daugiau sužinoti, kaip įtraukiai bendrauti su mokiniais. Pavyzdžiui, mokyklų vadovai gali pagirti mokytojus, kurie:
    - draugiškai bendrauja su kiekvienu mokiniu,
    - kiekvienam mokiniui aiškiai ir kantriai aiškina užduotis.

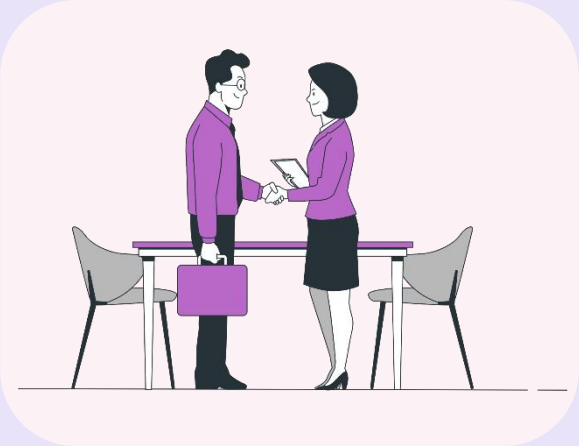

Mokyklų vadovai nuolatos turi:

- galvoti, kaip gali dar geriau tvarkyti mokyklą,
- galvoti, kaip gali dar daugiau drąsinti mokytojus,
- galvoti, kaip gali dažniau bendrauti su mokinių tėvais.

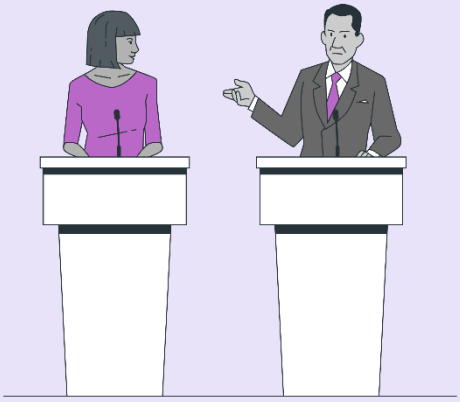

Mokyklų vadovai taip pat nuolatos turi:

- iš kitų mokytis, ką reiškia įtrauki mokykla,
- lankyti mokymus apie įtraukią mokyklą.

Kokios pagalbos reikia mokytojams?

Mokytojai tinkamai padės mokiniams tik tada, kai patys gaus pagalbos.

Tada mokytojai galės vis lengviau mokyti skirtingus vaikus.

Tokios mokyklos bus įtraukios.

Mokytojai turi gauti įvairios pagalbos, pavyzdžiui:

1. Mokyklų vadovai turi pasakyti, kiek vaikų gali mokytis klasėse. Jų negali mokytis per daug. Tada mokytojui bus lengviau kiekvienam mokiniui skirti dėmesio.

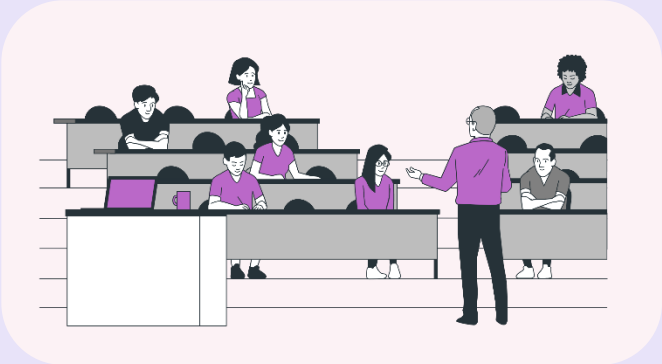

Pavyzdžiui, mokykla gali sakyti, kad vienoje klasėje bus iki 25 vaikų. Tai reiškia, kad tokioje klasėje negali mokytis 26 vaikai.

2. Mokytojai nuolatos turi gauti naujų žinių apie įtraukias mokyklas:
    - renginiuose,
    - kai kalba vieni su kitais.

3. Mokytojams turi padėti kiti švietimo darbuotojai:

- Psichologai.

  Psichologai leidžia mokytojams geriau suprasti, kaip jaučiasi mokinys.

Pavyzdžiui, jei mokinys pradėjo mokytis naujoje mokykloje:

- Psichologas gali papasakoti mokytojui, kaip mokiniui padėti susirasti draugų.

- Psichologas gali papasakoti mokytojui, kaip jis gali greičiau susipažinti su mokiniu.

- Psichologas gali papasakoti mokytojui, kokie dalykai patinka mokiniui.

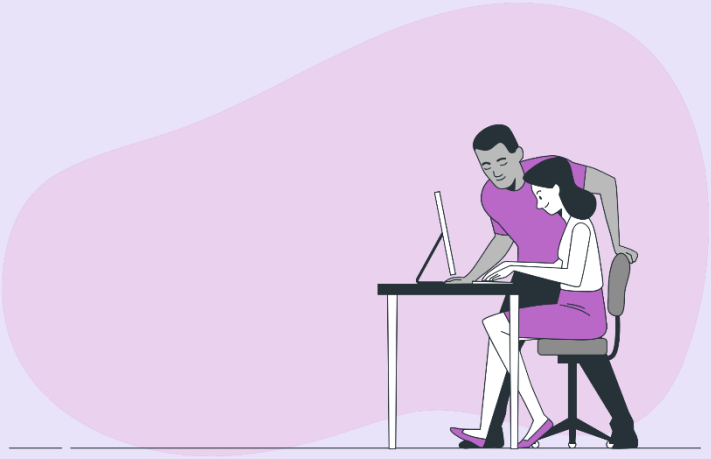

Mokytojams taip pat turi padėti:

- Mokytojo padėjėjai.

  Mokytojo padėjėjai

  padeda per pamokas.

  Jie prieina prie mokinių,

  kuriems reikia daugiau pagalbos.

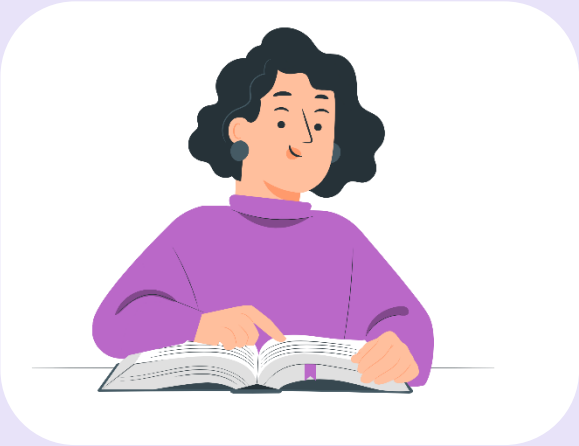

Pavyzdžiui, mokytojo padėjėjai

gali mokiniui pakartoti tai,

ką sakė mokytojas.

Jeigu mokinys atvažiavo

iš Ukrainos,

mokinys tik mokosi lietuvių kalbos.

Mokytojo padėjėjas

gali šiam mokiniui

skirti daugiau laiko:

- lėčiau su juo kalbėti.
- padėti jam rašyti,
- daug kartų paaiškinti taisykles.

Tada mokinys iš Ukrainos

jaus pagalbą.

Taip šis mokinys išmoks

lietuvių kalbos.

Tada jis galės greičiau pasivyti

kitus mokinius.

Mokytojai sako, kad mokytojo padėjėjai padeda per įvairius užsiėmimus.

Mokytojo padėjėjai ypač padeda mažesniems mokiniams, pavyzdžiui:

- vaikams, kurie eina į darželį,
- vaikams, kurie po metų eis į mokyklą.

Mokytojo padėjėjai padeda kiekvienam vaikui mokytis kartu su kitais:

- kviečia vaikus į veiklas grupėse,
- prižiūri, kad vaikai vienas su kitu gražiai bendrautų.

Tačiau mokytojai mano,

kad mokytojo padėjėjams Lietuvoje

dar reikėtų daugiau pasimokyti,

kaip elgtis su vaikais.

- Specialieji pedagogai yra žmonės,
  kurie labai gerai supranta,
  kokie skirtingi būna mokiniai.

Specialieji pedagogai žino,

pavyzdžiui:

- kaip elgtis su mokiniais,
  kurie turi negalią,
- kaip elgtis su mokiniais,
  kurie gimė kitose šalyse,
- kaip elgtis su mokiniais,
  kuriems baisu
  bendrauti su daug žmonių.

Mokytojai dažnai moko dideles klases.

Pavyzdžiui, didelėje klasėje mokosi 27 vaikai.

Tada mokytojams būna sunku:

- skirti dėmesį kiekvienam vaikui,
- paaiškinti dalykus kelis kartus,
- pamatyti, kuris mokinys dar nesuprato užduoties.

Specialieji pedagogai gerai žino,

kuriems mokiniams reikia padėti.

Specialieji pedagogai prieina

prie tokių mokinių.

Tada jie paklausia, ar mokiniui

reikia pagalbos.

Specialieji pedagogai žino,

ko reikia kiekvienam vaikui, pavyzdžiui:

- Jei mokinys prasčiau mato, specialusis pedagogas jam parodys paveikslėlį iš arčiau.
- Jei mokinys turi intelekto sutrikimų, specialusis pedagogas su juo skaitys tekstą lengvai suprantama kalba.

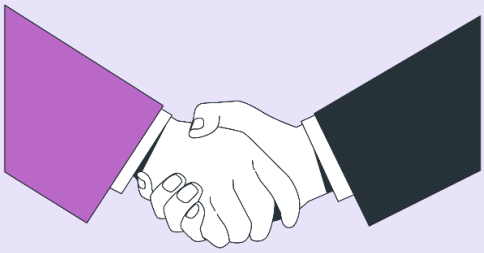

Mokytojai labai vertina

specialiuosius pedagogus.

Dėl specialiųjų pedagogų pagalbos

mokykla gali greičiau tapti įtrauki.

- Logopedai yra žmonės, kurie gali padėti mokiniui aiškiau kalbėti. Pavyzdžiui, logopedas padės, jeigu mokinys:
    - sunkiai ištaria kai kuriuos garsus, pavyzdžiui, negali perskaityti r raidės,
    - lėtai ir sunkiai skaito,
    - užstringa, kai kalba.

Logopedai žino įvairių užduočių, kurios padeda mokiniui:

- aiškiau kalbėti,
- aiškiau skaityti,
- labiau savimi pasitikėti, kai bendrauja su kitais.

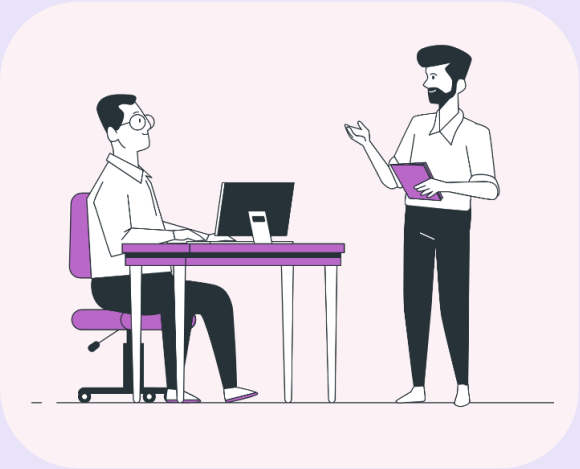

Mokytojai neturi pakankamai laiko,

kad kiekvieną vaiką mokytų

aiškiai kalbėti.

Todėl mokytojams labai padeda logopedai.

Pavyzdžiui, logopedai padeda:

- lietuvių kalbos mokytojams,
- anglų kalbos mokytojams.

Jei vaikai lankosi pas logopedą,

jie ima jaustis geriau.

Logopedai veda užsiėmimus.

Dažniausiai viename užsiėmime

logopedas padeda vienam vaikui.

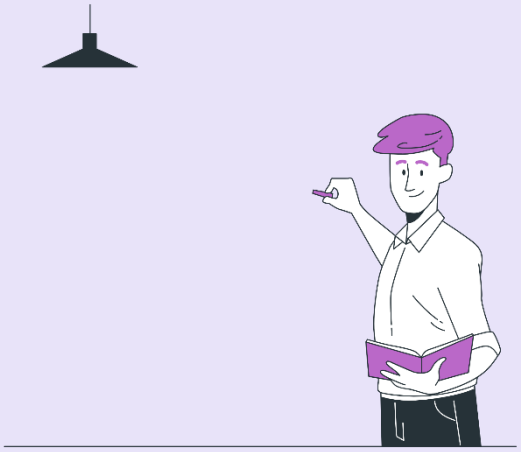

Logopedai dirba:

- prieš vaikų pamokas,
- per vaikų pertraukas,
- po vaikų pamokų.

Logopedai nedirba per pamokas.

Kokios pagalbos reikia mokykloms?

1. Mokytojai ir mokyklos turi gauti pakankamai pinigų:
    - Mokyklose turi dirbti daug įvairių darbuotojų:
        - mokytojų,
        - specialiųjų pedagogų,
        - mokytojo padėjėjų,
        - psichologų,
        - logopedų.

Pavyzdžiui, jeigu klasėje bus:

- 28 vaikai,
- 1 mokytojas,
- 1 specialusis pedagogas,

mokiniams gali trūkti pagalbos.

Tuomet mokytojui ir specialiajam pedagogui gali būti per daug darbo. Tada blogai jausis:

- mokiniai,

- mokytojas,
- specialusis pedagogas.

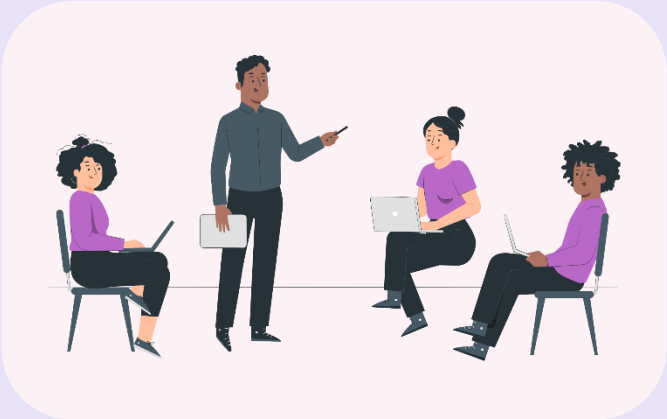

Jeigu mokykla galės mokėti gerus atlyginimus, mokykloje dirbs daugiau:

- mokytojų
- ir kitų darbuotojų.

Tada visiems bus lengviau.

Todėl įtraukioms mokykloms reikia skirti daugiau pinigų.

Tada mokyklos geriau veiks.

2. Mokykloms reikia pinigų gražiai ir patogiai aplinkai.

   Pavyzdžiui, pinigų reikia:

   - naujiems pastatams,
   - autobusams, kurie vežioja vaikus į mokyklą.

Pinigų taip pat reikia:

- naujiems daiktams klasėse, pavyzdžiui:
    - kompiuteriams,
    - patogioms kėdėms,
    - lentoms,
    - žemėlapiams.

Pinigų taip pat reikia

žmonėms, kurie rūpinasi,

kad tie daiktai klasėse ilgai veiktų.

Pavyzdžiui, mokyklos ūkvedys

sutaiso kėdes, jeigu jos sulūžta.

Ūkvedys už savo darbą

turi gauti pinigų.

Mokykla, kuri rūpinasi savo aplinka,

gali tapti įtraukia mokykla.

Vadinasi, tokiai mokyklai rūpi,

kad joje kiekvienas mokinys jaustųsi patogiai.

Turime paruošti tėvus ir globėjus

Mokinių tėvai ir globėjai

turi kuo dažniau bendrauti su:

- mokytojais,
- mokyklos vadovais,
- specialiaisiais pedagogais.

Taip mokinių tėvai ir globėjai daugiau supras:

- apie skirtingus mokinius,
- apie savo vaikus,
- apie vaikus, kuriais jie rūpinasi.

Tada mokinių tėvai ir globėjai

galės lengviau pastebėti, pavyzdžiui:

- kaip sekasi jų vaikams,
- kaip jų vaikai bendrauja:
    - su kitais mokiniais,
    - su mokytojais.

Mokinių tėvai ir globėjai galės mokyti savo vaikus:

- kaip gerbti kitus mokinius,
- kaip gerbti mokytojus,
- kaip paprašyti kitų pagalbos,
- kaip vaikams suprasti, kada jiems sunkiau sekasi:
    - bendrauti su kitais,
    - mokytis.

Taip mokinių tėvai ir globėjai padės kartu kurti draugišką mokyklą.

Turime paruošti visus mokinius

Kiekvienas mokinys turi suprasti,

kad visi yra skirtingi.

Mokiniai turi sužinoti,

kad pakenks ir sau,

jeigu pakenks kitiems mokiniams.

Mokiniai kenks kitiems, jeigu:

- šaipysis iš kitų,
- nemaloniai su kitais kalbės,
- nemaloniai kitus lies.

Mokinius bendrose mokyklose

reikia paruošti iš anksto.

Jiems reikia papasakoti,

kad jų mokykla taps įtrauki ir draugiška.

Tai reiškia, kad su jais kartu

ateis mokytis, pavyzdžiui:

- mokiniai, kurie turi intelekto sutrikimų,
- mokiniai, kurie nemato,
- mokiniai, kuriems sunkiau susikaupti.

Jiems reikia papasakoti, kad šie mokiniai:

- turi tokių pačių svajonių,
- turi įvairių poreikių ir norų, kaip ir jie.

Todėl mokiniai bendrose mokyklose

turi pasiruošti:

- draugauti su kiekvienu,
- padėti kiekvienam, kai jam to reikia.

Mokykla bus įtrauki tada,

kai mokiniai priims

kiekvieną naują mokinį.

Ką siūlo Švietimo, mokslo ir sporto ministerija?

Švietimo, mokslo ir sporto ministerija sprendžia, kaip Lietuvoje turi veikti mokyklos. Ministerijos vadovai nusprendė, kad visos mokyklos bus įtraukios. Tai reiškia, kad nuo 2024 metų mokiniai su įvairiais poreikiais gali eiti į bet kurią mokyklą.

Mokinio poreikiai yra:

- mokinio norai,
- dalykai, kurių mokiniui būtinai reikia. Pavyzdžiui, jeigu mokinys nemato, jam reikia neregio lazdelės. Tada jis patogiai judės.

Švietimo, mokslo ir sporto ministerijai
yra svarbus kiekvienas mokinys.
Ministerija nori kiekvienam mokiniui
suteikti lygias galimybes.
Tai reiškia, kad visi mokiniai galės
eiti į bendras mokyklas.

Švietimo, mokslo ir sporto ministerija
atidarė Lietuvos įtraukties švietime centrą.
Šiame centre dirba žmonės,
kurie puikiai žino apie
įvairių mokinių poreikius, pavyzdžiui:

- apie mokinius su negalia,
- apie mokinius,
  kuriems sunku kalbėti prie kitų.

Taip pat Lietuvoje veikia regioniniai specialiojo ugdymo centrai.

Juos toliau vadinsime centrais.

Lietuvoje veikia 8 tokie centrai.

Šie centrai veikia skirtingose Lietuvos vietose.

Šių centrų darbuotojai padės mokykloms pasiruošti priimti įvairius mokinius.

Mokyklų darbuotojai galės:

1. važiuoti į centrą,
   kuris jiems bus arčiausias,
2. ten klausytis centro darbuotojų,
3. prašyti patarimų,
   kaip gerai elgtis
   su savo mokiniais.

Šių centrų darbuotojai taip pat

važiuos į mokyklas

Ten jie klasėse padės:

- mokiniams,
- mokytojams,
- specialiesiems pedagogams,
- tėvams,
- globėjams.

Mokyklos Lietuvoje taps tikrai įtraukios tada,

kai visi kartu labai stengsimės.

Tada galėsime pasakyti,

kad visos Lietuvos mokyklos

yra draugiškos mokyklos.